

LIIKLUSKASVATUS 3–4AASTASTELE

Autorid: Kaire Sinimets, Annika Artla, Tiiu Sömmer, Ade Laande

Karksi-Nuia Lasteaed

Taustinformatsioon

Liikluskasvatuse aluseks on ohutuse väärtustamine ning tähelepanu pööramine ohutusele igapäevases liikumises. Tähtis on täiskasvanu eeskuju – õige käitumine liikluses, mis tagaks lapsele turvalisuse. Laps ei suuda liikluses keerulisi olukordi õigesti ette näha ja vale eeskuju võib põhjustada ennekõike vigasaamise lapsele. Maast madalast peale tuleks kujundada lapses õiget ja korralikku käitumist liikluses ning see peab kujunema lapsele harjumuseks. Täiskasvanu liikluseeskirja täitmine on lapsele mõjuvam eeskuju kui tema sõnad. Autodest ja muudest liiklusvahenditest on saanud tänapäeva lapse lahutamatud kaaslased nii linnas kui ka maal. See on kaasa toonud üha suureneva vajaduse liikluskasvatuse tõhustamiseks. Seetõttu töötasime me oma lasteaias välja liikluskasvatuse meetodika 3–4aastastele, et juba varajases eas juhtida nende tähelepanu ohtudele liikluses.

Üldeesmärgid:

1. Õige käitumise kujundamine liikluses, mis toetaks toimetulemist ja ohutust erinevates liiklusolukordades.
2. Kinnistada liiklusõpetust erinevate tegevuste kaudu, et kujuneks harjumus järgida reegleid liikluses.
3. Liikumise kooskõlastamine kaaslase liikumisega.
4. Liikumise õpetamine vastavalt korraldusele.

Õppe- ja kasvatustegevuse eeldatavad tulemused lapsest lähtuvalt:

1. saab aru liiklusreeglite vajalikkusest;
2. teab liiklusmärke – ülekäigurada, jalgtee, õueala, bussipeatus;

3. tunneb valgusfoori ja selle tähendust;
4. teab käitumisreegleid tänaval;
5. tunneb erinevaid sõidukeid;
6. teab ohtudest ja ohtlikest olukordadest tänaval;
7. oskab liigelda koos täiskasvanuga lasteaia ja kodu ümbruses.

Osalejate vanus ja arv: 3–4aastased, 14 last.

Tegevuse metoodika

Antud metoodikas lähtusime kodukoha liiklusest ja liikluskorraldusest. Liiklusmetoodika on mõeldud 3-4aastastele lastele. Olenevalt tegevustest saab lapsi kaasata tegevusse grupiti kui ka kogu rühmaga. Õppekäigul on vajalik õpetajaabi olemasolu laste ohutuse tagamiseks liikluses. Kuna meie linna omapäraks on suhteliselt vähene liiklus, ei pea me vajalikuks juurde otsida abilisi. Erinevate liiklusolukordade selgitamisel on otstarbekas kaasata spetsialist.

Tegevused

Õppekäik tänaval. Teekond viib lasteaia gümnaasiumi staadionile (vt lisa 1), lasteaia siseruumides (koridoris) ja õuealal liigutakse kolonnis. Lapsele õpetatakse tegevuse käigus ohutult ja viisakalt liiklema väljaspool lasteaia territooriumi (lapsed ei trügi üksteisest mööda, ei tõukle ega mängi tänaval, räägivad vaikselt ja hoiavad puhtust). Lapsele selgitatakse vestluse käigus tänaval varitsevaid ohte, tutvustatakse erinevaid liiklusmärke, turvavarustust ja nende vajalikkust.

Tegevuse käik

Õpetaja tuletab lastele meelde helkurvestide otstarvet ja räägib, kuhu hakatakse minema. Õpetaja on helkurvestid valmis pannud.

1. Lapsed riietuvad, panevad selga helkurvestid, kogunevad ukse juurde.
2. Õues paaridesse võtmine ja kolonni moodustamine. Õpetaja tuletab meelde, missugused ohud tänaval võivad olla ja kuidas peab tänaval käituma.

3–4. Peatus lasteaia värava juures. Õpetaja avab värava, väljutakse lasteaia territooriumilt. Meeldetuletus lastele, et kui õpetaja jääb seisma, siis jääksid ka lapsed seisma ja jälgiksid, mis korraldusi õpetaja annab“. Õpetaja abi sulgeb värava.

5–6. Pööre vasakule ja suundumine kõnniteele.

7. Peatus enne peatee ületamist. Õpetaja tutvustab lastele liiklusmärki „Ülekäigurada“ ja teekattemärgistust „Vöötrada“.

Õpetaja räägib, et vöötrada ka „sebraks“, sest sebra on musta-valgetriibuline loom. „Vöötraja ääres vaata enne vasakule ja siis paremale. Kui autot ei tule, võid üle autotee minna. Kui märkad autot tulemas, OOTA! Kui auto jääb seisma, siis võid astuda vöötrajale ja üle autotee minna.“ Edasi suundutakse koos õpetajaga vöötrajale ja ületatakse peatee.

8. Kõnniteel oodatakse kõik lapsed järgi ja liigutakse edasi mööda kõnniteed.

9. Autotee ületamine. Õpetaja juhhib tähelepanu sellele, „mis saab siis, kui vöötrada ei ole, aga on vaja üle autotee minna“. Arutatakse, et autoteed võib ületada siis, kui autot ei tule. „Selleks vaata enne vasakule ja siis vaata paremale“. Veendutakse, et autot ei tule ja ületatakse tee.

10. Veelkord sama situatsioon – tee ületamine ilma vöötrajata. Korratakse reeglid üle.

11. Oodatakse kõik lapsed järgi ja liigutakse edasi mööda kõnniteed edasi.

12. Jõutakse bussipeatuse märgini. Õpetaja näitab ja tutvustab lastele bussipeatuse märki. Õpetaja räägib, et miks bussipeatus on vajalik. Liigutakse mööda kõnniteed edasi.

13. Sõidutee ületamine ilma vöötrajata. Õpetaja laseb lastel otsustada, millal võib üle autotee minna.

14. Viimaste laste ootamine ja liikumine kõnniteel.

15. Kõnnitee lõpp. Suundumine staadionile läbi parkimisplatsi.

16. Mängud staadionil koostöös liikumisõpetajaga (vt lisa 2).

17. Suundutakse lasteaeda tagasi sama teed mööda. Tagasiteel kinnistatakse laste liiklusalaseid teadmisi (liiklusohutus, reeglid) ja hiljem lasteaias joonistatakse teemal „Mina liikluses“.

Tegevuste integreeritus teiste valdkondadega

Mina ja keskkond

Vaatlemine ja uurimine

1. Laps tutvub ümbritseva keskkonnaga (tänav – sõidutee, kõnnitee).
2. Laps tutvub mõningate jalakäijatele vajalike liiklusmärkidega ja teab nende tähendust (liiklusmärgid: ülekäigurada e „sebra“, bussipeatus, esmaabi, politsei, lapsed teel, stopp, valgusfoor).
3. Laps teab turvavesti otstarvet liikluses.
4. Laps teab erinevaid sõiduvahendeid ning nende otstarvet liikluses (õhu-, maa- ja veesõidukid nagu buss, sõiduauto, veoauto, jalgratas, mootorratas, rong, laev, lennuk; eriotstarbelised vilkuriga liiklusvahendid nagu politseiauto, kiirabiauto ja tuletõrjeauto, prügiauto jt).

Kuulamine ja kõnelemine

1. Laps saab teadmisi liikluses toimuva kohta (õppekäigud –erinevatel aastaegadel liikluskeskkonnaga tutvumiseks), liikumismängud, kirjanduspala jutustamine.
2. Laps teab öelda enda ja vanemate nime ning elukoha aadressi.
3. Laps õpib tänaval arukalt, ohutult, tähelepanelikult ja viisakalt käituma (räägib väikse häälega, vajadusel oskab paluda abi täiskasvanult).
4. Laps oskab nimetada liiklusvahendeid ja nende juhte.

Arvutamine ja võrdlemine

1. Laps teab mõisteid seoses liiklusega: suurem-väiksem, pikem-lühem, kitsas-lai, kiiresti-aeglaselt, lähemal-kaugemal, üks ja palju, hommik-lõuna-õhtu, valge-hämar-pime.
2. Laps teab kujundeid: ümmargune (ring, ovaal), kolmnurk, nelinurk (ruut ja ristkülik), hulknurk, oskab rühmitada ja nimetada liiklusmärke kuju ja tähenduse järgi.
3. Laps oskab orienteeruda nii ruumis kui ka tänaval: parem-vasak, üleval-all-peal-

kohal, kõrval, ees, taga, sees-väljas.

4. Laps eristab seisvat ja liikuvat objekti.
5. Laps tunneb põhivärve.
6. Laps oskab moodustada hulki (autod, bussid jne).

Lugemine ja kirjutamine

1. Laps oskab matkida liiklusvahendite hääli.
2. Laps oskab tunnetada oma hääle intonatsiooni (vaikne/vali).
3. Laps oskab imiteerida liiklusvahendi teekonda.
4. Laps oskab lugeda ja välja mõelda liiklusteemalisi liisusalme (lapsel areneb loovus)

Liikumine ja muusika

1. Laps oskab määratleda helisid: väga vali – nõrk. Laps teab, mis on müra ja mis tekitab müra.
2. Laps tutvub liiklusteemaliste lauludega.
3. Lapsel areneb tähelepanu liikumismängude kaudu (stopp, peatun, kuulan, vaatan).
4. Laps oskab liikuda käskluste järgi: vasakule, paremale, keskele.
5. Lapsel areneb koordineerimine ja tasakaal (takistuste vahel kõndimine ja ületamine, ümberpõiked).

Käelised tegevused

1. Laps õpib värvima, lõikama ja rebima erinevaid kujundeid piirjoone järgi ning nendest liiklusvahendeid konstrueerima.
2. Laps õpib kujundama pildil erinevate vahenditega liiklustemaatikat.
3. Laps õpib pintslit loputama kahe värvi kasutamisel („sebra“).

4. Lapsel süveneb paralleelsete sirgjoonte tõmbamise oskus.
5. Laps õpib voolimise kaudu kujutama erinevaid liiklusvahendeid, valmistades erinevaid detaile (rullimine, veeretamine, süvendi vajutamine, pigistamine ja ühendamine).

Mäng

Mäng on väikelapse põhitegevus, mille kaudu ta matkib ümbritsevat keskkonda. Selleks, et laps oskaks mängida, on vajalik, et täiskasvanu mängiks koos lapsega ja oleks talle eeskujuks. Mängu kaudu areneb laste loovus.

Mängu kaudu toimub õpetamine, mis puudutab eelnevaid valdkondi (kuulamine, kõnelemine; vaatlemine uurimine; võrdlemine-arvutamine; lugemine-kirjutamine; käeline tegevus; muusika ja liikumine).

Mängu kaudu arenevad lastel sotsiaalsed oskused igapäevaelus toimetulekuks (viisakas käitumine, suhtlemine, eneseteenindamine jne).

Liiklustemaatika rakendamine erinevate mängude kaudu

- Rollimäng (mängud liiklusvahenditega, politsei, kiirabi, tuletõrje, päästeteenistus jne).
- Õppemängud: sensoorsed õppemängud, värvide õpetus, kujundite tutvustus, liiklusmärkide tutvustus.
- Liikumismängud (tähelepanu arendamise mängud, takistusmängud)

Tegevuses kasutatud vahendid

- Helkurvestid
- Punane ja roheline rõngas
- Roheline, kollane ja punane värvikaart
- A4 paber ja värvipliatsid
- Luuletus

Autosid on tuhandeid, teid on mitusada.

Ületada sõiduteed võid seal, kus sebrarada.

*Märku annab valge triip:
tule üle tee just siit!*

- Turvaliselt tänaval. Tallinn: Egmont

Tegevuste mõju hindamine

Läbiviidud tegevuste mõju hinnatakse nii hommikuringides kui ka liiklusväljakul. Lastelt küsiti, mis neile õppekäigust/-käikudest meelde jäi ning korraldi eelnevalt nähtut ja õpitut. Väga oluline laste õpetamise juures on süsteemne, järjepidev õppimine ja pidev kordamine ning kinnistamine vaatlemise/uurimise, arutlemise, liikumismängude ja teiste õppetegevuste kaudu. Liiklusväljakul luuakse sarnane situatsioon (liiklusmärgid, ülekäigurada, sõidukid) ja vaatlemise tulemusel ilmnes eelnevate tegevuste mõju:

- laps saab aru reeglite vajalikkusest ning sellest, kuidas tohib ja peab tänaval liiklema;
- Laps teab ja nimetab liiklusmärke;
- laps tunneb valgusfoori ja nimetab selle värvid;
- laps nimetab tänaval liiklevaid sõidukeid.

Olulisel kohal on ka tagasiside lapsevanematelt, rääkides meile laste muljetest, teadmistest ja sellest, kuidas lapsed neid tänaval õigesti liiklema õpetavad.

LISA 1. Kuidas kulgeb meie tee?

LASTEAE: Karksi-Nuia lasteae
RÜHM: Püüed
ÕPETAJAD: Ade Laande, Tiiu Sõmmer
LASTE VANUS: 3 – 4 aastased
VALDKOND: Liikluskasvatus

TEEMA: Õppekäik tänaval. Teekond lasteaiast kooli staadionile.

LAPSED

ÕUEALA

ANNA TEED

ÜLEKÄIGURADA

BUSSIPEATUS

LISA 2.

MÄNG „RONG“

Eesmärk: Laps õpib liikumist kooskõlastama kaaslaste liikumisega.

Mängu käik: Lapsed hoiavad kinni üksteise õlgadest, kujutades rongi. Rong hakkab liikuma algul aeglaselt, siis kiiremini, lõpuks jälle aeglaselt. Pärast signaali „tuut“ jääb rong seisma. Õpetaja märguandel alustab rong uuesti sõitu.

NB! Esialgu liigub kolonni ees õpetaja, hiljem ka lapsed.

MÄNG „AUTODE SÕIT“

Eesmärk: Laps õpib liikuma vastavalt korraldusele.

Mängu käik: Lapsed on autojuhid. Õpetaja on valgusfoor, kellel on käes punane ja roheline rõngas. Kui õpetaja tõstab rohelise rõnga ja ütleb: „Autod võivad sõita!“, alustavad autod liikumist. Kui õpetaja tõstab punase rõnga ja ütleb: „Stopp!“, peavad autod seisma jääma.

MÄNG „VALGUSFOORI VÄRVID“

Eesmärgid: lapsel areneb tähelepanelikkus ja reageerimiskiirus, õpib tundma värve.

Vahendid: roheline, kollane ja punane värvikaart.

Mängu käik: Lapsed valivad, mis sõidukid nad on ja sõidavad vastavat häält tehes ringi. Rohelist kaarti nähes liiguvad vabalt edasi, kollast nähes liiguvad aeglaselt, punase kaardi puhul seisavad paigal.

Õppematerjal ja vahendid õpetajale

Timmi, E. Kirjanduse loetelu. Abiks lasteaiaõpetajale.

Dobrušin, A. (1976). Kuidas lapsi ohu eest hoida. Piltidega õppevahend. Tallinn: Valgus

Koolilaps liikluses. (1997). Koost. Sellenberg, U. Waldung

Raamõppekava 1999. <http://www.hot.ee/koolkr/se114.htm> Mõttus, S., Reismann, H., Joost, K., Kört, M., Peterson, E. Nelja-aastaste tegevuskava.

Liikluskasvatus enne kooli. (2001). Tallinn (Maanteeamet, liiklusohutus)

Maanteeamet. <http://www.mnt.ee/atp/index.php?id=763>

Liiklusõpetuse kataloog. <http://www.mnt.ee/atp/failid/Kataloog.pdf>

[Sebra ja Maanteeameti Liiklusohutus www.lastekas.ee](http://www.lastekas.ee)

Voldikud: Sinu lapse kaitseks. Õpetage lapsi ohutult liiklema.

Liiklusõpetuse kataloog. (2008-2009). Maanteeamet Liiklusohutus

Liiklustemaatika lastekirjanduses:

Smitt, K. (2004). Jete ja Jasperi käigud. Liiklusest kõige noorematele. Tallinn: Tiritamm

Smitt, K. (2005). Lugusid liiklusest. Tallinn: Tiritamm

Ema, palun loe mulle. (2000). Koost. Tungal, L. Tallinn: Ilo

Tänaval autoga. (2005). Tallinn. Sinisukk

Tänaval jalgsi, (2005). Tallinn. Sinisukk

Onu Frederik ja Sebra. Värvimisraamat. (Maanteeamet, liiklusohutus)

Järvi, R., Teiter, K. (1989). Kurjam ja Murjam. Liiklusraamat lastele. Tallinn: Valgus

(2005). Alustame turvaliselt kooliteed. Tallinn: Egmont

Turvaliselt tänaval. Tallinn: Egmont

Ohutu jalgrattasõit. Tallinn: Egmont

Jalgrattaga tänaval. Tallinn: Egmont

Liiklusaabits. (Maanteeamet, liiklusohutus)

Liikluskalender 2008. Pildid liiklusest erinevatel aastaaegadel.

Smitt, K. (2007). Jete ja Jesperi käigud. Liiklusest kõige noorematele. Tiritamm

Peeter ja Anne liikluses. Eesti Punase Risti Tallinna Selts.

Taidre, H. (1976). Mina ja tänav. Tallinn: Eesti Raamat.

Taidre, H. (1979) Tiiu, Tõnu, Tuks ja tänav. Tallinn: Valgus.